

Suomen Ortodoksisten Opettajien Liitto ry
Pihlajatie 46 A 11
00270 Helsinki
masha.franken(at)gmail.com

LAUSUNTO OPS 2016 perusteluonnoksesta

14.10.2014

Opetushallitus
Kirjaamo(at)oph.fi

Suomen ortodoksisten opettajien liitto SOOLi ry:n lausunto perusopetuksen ortodoksista uskontoa koskevasta opetussuunnitelman perusteluonnoksesta

Yleistä

Perusteluonnoksen laatinut työryhmä on tehnyt huolellista työtä, selvästi aiheeseensa perehtyen. Kokonaisuutena luonnos on tarkoituksenmukainen, ajankohtainen, asiantunteva ja sisältää mielestämme oman uskonnon opetuksen kannalta lähes kaikki oleelliset sisällöt. Liitto katsoo työryhmän onnistuneen jo perusteluonnoksessa tuomaan esille opettajakunnallekin tärkeitä asioita. Kehitettäviäkin seikkoja kuitenkin luonnoksesta nousi esiin.

Luonnoksen vahvuudet

Monikulttuurisuuden esiintuominen niin omassa opetusryhmässä kuin koko Suomessa, samoin uskonnollisten arvojen ja näkemysten moninaisuuden painottaminen ovat hyviä tavoitteita. Koskaan ei voida myöskään liiaksi korostaa jo pelkästään ortodoksisuuden kansainvälisyyttä. Uskonnollinen suvaitsevaisuus nousee omasta identiteetistä ja toisten tuntemisesta ja ymmärtämisestä, joihin uusi opetussuunnitelma selkeän korostetusti pyrkii.

Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen ja yhteiskunnallisen näkyvyyden tiedostaminen ja tunnustaminen, niin historiassa kuin omana aikanammekin ovat erittäin myönteinen piirre luonnoksessa, samoin medialukutaidon ja nykyteknologian käytön huomioinen myös katsomusaineessa. Jälkimmäinen tukee edellä mainittua ainakin nykypäivää tarkasteltaessa.

Kiireettömyyteen pyrkiminen on kyseisen luonnoksen kauneimpia uusia tavoitteita. Käytännössä erilaisista ulkoisista tekijöistä, kuten ryhmäkoosta ja ikäjakaumasta, johtuen se saattaa kuitenkin jäädä toiveen tasolle. Kiireettömyys tukee myös holistista kasvatustapaa joka liiton näkemyksen mukaan kuuluu olennaisena osana katsomusaineen didaktiikkaan.

Pidämme hyvänä, että oppiaineen keskeisten termien, käsitteiden ja jopa esineistön nimistön käsitteleminen on selkeästi sijoitettu tietyille vuosiluokille - tämä ryhdistää sisältöjä. Samoin tunnekasvatuksen sisältöä on luonnoksessa selkeytetty oleellisesti ja etiikan sisältöön on nostettu tärkeä kokonaisuus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Erityisen tyytyväisiä olemme siihen, että käsite ”oppilaan oma identiteetti ja sen vahvistaminen” on edelleen osa opetussuunnitelmaa, joka katsomusaineiden osalta luonnollisesti pitää sisällään nimenomaan uskonnollisen identiteetin monipuolisen kokonaisuuden.

Kehittämisen arvoisia seikkoja luonnoksessa

OPS 2016 vaikuttaa kenties aavistuksen verran liian kunnianhimoiselta mennessään syvälle pinnan alle esimerkiksi muihin uskontoihin tutustuttaessa ja ottaessaan kantaa niin monen eri alan asioihin. Niin opettajan kuin varsinkin oppilaan tulisi jo ihan ensimmäiseltä luokalta lähtien olla demokraattinen maailmankansalainen, samalla yhteiskuntatietoinen globaali, ekologinen, vastuuntuntoinen, empaattinen, kulttuurisesti monilukutaitoinen ja uskonnollisesti hyvinkin yleissivistynyt. Luonnoksessa esiintyvä näkemys jo alaluokilla kriittiseen tarkasteluun kykenevästä oppilaasta on epärealistinen. Keskeisiä sisältöjä ja vaatimuksia on todellisiin resursseihin nähden runsaasti. Sisällöt tulisi suhteuttaa käytettävissä oleviin tuntimääriin ja oppilaitten ikätasoihin kognitiivisiin taitoihin. Jo pelkän oman uskonnon ja sen kulttuurin sekä toisten uskontojen tunteminen on vaativa kokonaisuus.

Yllämainittuun viitaten nousee esiin aineenopettajan merkitys ja nimenomaan teologisen koulutuksen saaneen ja uskonnon didaktiikkaan perehtyneen opettajan tärkeys. Painotamme, että luokanopettajien tämänhetkinen uskonnon oppikokonaisuus ei riitä näin vaativiin kokonaisuuksiin, opetus painottuu jo alaluokilla asiantuntemusta vaativien sisältöjen ja kokonaisuuksien pohjalle.

Hämmästelemme kauttaaltaan toistuvaa ”opetettava uskonto”-käsitettä. Miksi käsitteestä ”oman uskonnon opetus” on luovuttu? Samoin hämmennystä herättää se kuinka perusteluluonnoksen yleisessä osassa korostetaan ns. yleiskristillisyyttä ja yhteisiä kokonaisuuksia, tutustumista toisiin uskontoihin, tunnustuskuntiin ja dialogia kaikkien kesken siinä määrin, että herää paikoitellen epäily pyrkimyksestä yleiseen ja yhtäläiseen katsomusaineeseen. Oman uskonnon opetuksen opetussuunnitelman tulisi olla yleisen katsomusaineen poissulkeva.

Ortodoksisen uskonnon opetussuunnitelman perusteitten tulisi olla vielä omintakeisemmat. Omaa uskontoa ja sen kulttuuria tulee tarkastella sisältäpäin, osallisuuden kautta, ei ulkoisesti vieraana ilmiönä - kuten perusteista voi osin tulkita tavoitteena olevan. Ortodoksisen identiteetin vahvistamisen kannalta tulisi perusteissa olla maininta traditiosta, Raamatun, liturgisten tekstien, pyhien elämäkertojen ja kirkkoisien sekä -äitien opetusten käyttämisestä opetuksessa, myös omina sisältöinä.

Luonnoksen pohjalta nousee myös kysymys oppimateriaalista. Onko nykyinen materiaali käytettävissä sellaisenaan vai tuotetaanko mahdollisesti uusi materiaali? Mikäli päädytään uuden materiaalin tuottamiseen, toivomme, että se toteutetaan yhteistyössä, jossa on mukana sekä uskontodidaktiikan että pedagogiikan asiantuntijoita ja myös opettajakuntaa.

Yhteenveto

Opetussuunnitelman perusteita tulisi vielä vahvemmin profiloida tukemaan oman uskonnon opettamista ja oppilaan uskonnollis-kulttuurisen identiteetin vahvistamista. Tämä ja asiantuntemusta vaativat sisällöt ja tavoitteet korostavat aineenhallintaa ja nimenomaan riittävän teologisen ja pedagogis-didaktisen koulutuksen edellyttämistä uskontoa opettavilta.

Kunnioittaen,

Suomen Ortodoksisen Opettajien Liitto ry
Hallitus